

Õiguskantsler

Maret Maripuu
Sotsiaalkindlustusamet
info@sotsiaalkindlustusamet.ee

Teie nr
Meie 10.11.2023 nr 7-4/231402/2305767

Jagatava vanemahüvitise vähendamine

Lugupeetud peadirektor Maret Maripuu

Õiguskantsleri poole pöördus [ ], kes ei ole rahul, et Sotsiaalkindlustusamet vähendas tema vanemahüvitist. Avaldaja oli tänavu [ ] ja osaliselt ka [ ] isapuhkusel ning sai isa vanemahüvitist. Seejärel töötas ta juuni lõpuni ja alates juulikuust hakkas esmakordselt saama jagatavat vanemahüvitist. Juunikuu töötasu maksti talle välja juulis. Kuna väljamakstud töötasu oli suurem kui vanemahüvitise ülempiir, vähendati tema vanemahüvitist. Avaldaja küsis, miks ei kohaldata tema jagatava vanemahüvitise esimesele maksele [perehüvitiste seaduse](#) (PHS) § 44 lõike 5 punkti 1.

PHS § 44 lõige 1 näeb ette, et kui vanemahüvitise saaja saab vanemahüvitise maksmise kalendrikuul sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, mis on suurem kui pool hüvitise ülempiirist, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustulu, vähendatakse vanemahüvitist. Sama paragrahvi lõike 5 punkt 1 näeb ette erandi, mille kohaselt ei rakendata vanemahüvitise vähendamist esimesel vanemahüvitise maksmise kalendrikuul vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise kuule eelnenud kalendrikuude eest saadud tulu suhtes.

Sotsiaalkindlustusamet selgitas, et vanemahüvitise maksmise esimene kalendrikuu § 44 lõike 5 punkti 1 tähenduses on see kuu, mille eest saadi mistahes liiki vanemahüvitist esimest korda. PHS järgi on vanemahüvitise liigid ema vanemahüvitis, isa vanemahüvitis, jagatav vanemahüvitis ja lapsendaja vanemahüvitis. Sotsiaalkindlustusamet leidis, et kõnealusel juhul oli isa vanemahüvitis vanema jaoks esimene vanemahüvitis ja sellepärast ei olnud tal enam õigust kasutada erandit, mis võimaldanuks jätta vanemahüvitise vähendamata. Amet selgitas, et kui vanem oleks loobunud isa vanemahüvitisest ja jagatav vanemahüvitis oleks tema jaoks esimene vanemahüvitise liik, siis kohaldataks talle PHS § 44 lõike 5 punkti 1.

Sotsiaalkindlustusameti selgitust ei toeta PHS § 44 lõige 6, mis sätestab, et seda paragrahvi tervikuna ei kohaldata ema vanemahüvitise ja isa vanemahüvitise maksmisel. See tähendab, et PHS § 44 käib ainult jagatava vanemahüvitise või lapsendaja vanemahüvitise maksmise kohta. Nii saab ka PHS § 44 lõike 5 punkt 1 puudutada üksnes jagatavat vanemahüvitist või lapsendaja vanemahüvitist. See säte näeb ette, et vanemahüvitise vähendamist ei rakendata esimesel vanemahüvitise maksmise kalendrikuul vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise kuule eelnenud kalendrikuude eest saadud tulu suhtes. Seega, kui vanemale makstakse jagatavat vanemahüvitist esimest korda, tuleb kohaldada PHS § 44 lõike 5 punktis 1 sätestatud erandit.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Eeltoodut silmas pidades soovitan Sotsiaalkindlustusametil praktikat muuta ning palun avaldaja vanemahüvitise vähendamise asjaolusid uuesti hinnata.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise